

Arvensis

▶ GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE ◀

1.2016
FEBRUARI

Exakt spridning med flytande gödning

Ny aktiv substans mot septoria

Radikal mot renkavle

Vårkväve efter tre faktorer

Rätt vallskörde- kapacitet

Skribenter i detta nummer: Frans Johnson, Camilla Persson, Lena Friberg, Marcus Willert, Henrik Nätterlund, Michaela Baumgardt, Marcus Eriksson, Ida Lindell, Lena Engström, Anna Starck, Erik Olsson, Gunnel Hansson, Anders Pålsson, Emma Hjelm

TEXT: FRANS JOHNSON,
HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPET KALMAR
frans.johnson@hushallningsallskapet.se

Har du rätt skördekapacitet

Försenar din skördekapacitet vallskörden? Det kostar i lägre fodervärde. Genom att beräkna vad den försenade skörden kostar kan du bedöma när en investering för bättre kapacitet är lönsam.

Ofta står djurproducenten i situationen med en fungerande vallkedja men med lägre kapacitet än önskat. Låg skördekapacitet i förhållande till arealen innebär låga maskinkostnader. Men det leder också till högre kostnad för sämre fodervärde på grund av utdragen skördeperiod. När är det lönt att investera i bättre skördekapacitet?

Störst risk första skörd

En beräkning av hur känslig skördekedjan är för kostnader kopplade till dåligt väder eller andra faktorer som stoppar skörden (lägghetskostnad) visar att risken är störst vid förstaskörden då fodervärdet är som högst. I tabellen kan man se exempel på kostnader kopplade till dålig kapacitet som bygger på ett arbete av JTI (C. Gunnarsson JTI och A. de Torro, SLU) utifrån väderdata från SMHI. Kostnaderna i tabellen bygger på 100 hektar förstaskörd, 10 timmars skördearbete per dag och tre dagars förtorkningstid. Man

har börjat skörda vid energivärdet 11,0 MJ och en råproteinhalt på 150 gram som man också satt som optimal skördestart. Det ger fodret ett värde på 1,35 kronor per kilo ts. Värdet sjunker sedan med cirka 2 öre per kilo ts och dag vid försenad skörd vilket ger en lägghetskostnad.

Kapacitet kapar 14 öre

Ett annat exempel från Götalands mellanbygder visar att genom förbättrad skördekapaciteten från 1 till 4 hektar per timme kan lägghetskostnaden minska med 7 öre per kilo ts för förstaskörden (från 12 till 5 öre/kg ts) vilket innebär en besparing på 17 000 kronor årligen med 50 hektar skördad vall och 5 500 kilo ts per hektar i skörd, se diagram 1. För en gård med 100 hektar vall i samma region är motsvarande siffror 14 öre per kilo ts (21 till 7 öre/kg ts) eller 68 000 kronor.

En ökad skördekapacitet från 1 till 4 hektar per timme motsvarar 15 till 65 ton grönmassa per timme vilket också är rimliga volymer med tanke på vad dagens skördekedjor kan hantera.

Investeringsutrymmet växer

Ett alternativ till att uppskatta lägghetskostnaden i öre per kilo ts foder är att beräkna

kostnaden för ett år, för alla tre skörden, se diagram 2.

Skillnaden i kostnad mellan olika kapaciteter utgör förnklat det investeringsutrymme som finns för att höja skördekapaciteten på gården. Med 100 hektar vall och en kapacitet på 1 hektar per timme kan ca 60 000 kronor årligen investeras för att fördubbla kapaciteten. Detta skulle innebära att förstaskörden sker på 5 istället för 10 arbetsdagar med 10 timmars dagligt skördearbete. Med nuvarande ränta kan alltså en ansemlig summa investeras för att höja skördekapaciteten.

På gården med 50 hektar vall är motsvarande summa ca 15 000 kronor. Denna gård

klarar redan idag första skörden på 5 dagar och har därför inte lika mycket att tjäna på att förkorta skördefönstret.

Lej in till god arrondering

På mindre företag blir ofta slutsatsen att det både ur ekonomisk och ur arbetsmässig synvinkel är bäst att leja in en skördekedja under förstaskörden då fodervärdet är högt och låta befintliga skördekedjan bärga återstående skörden som inte kräver lika hög kapacitet. Ett alternativ kan vara att låta en självgående hack skörda fält med bra arrondering medan mindre fält och fält med långa transportavstånd skördas med befintliga maskiner.

Låg kapacitet kostar

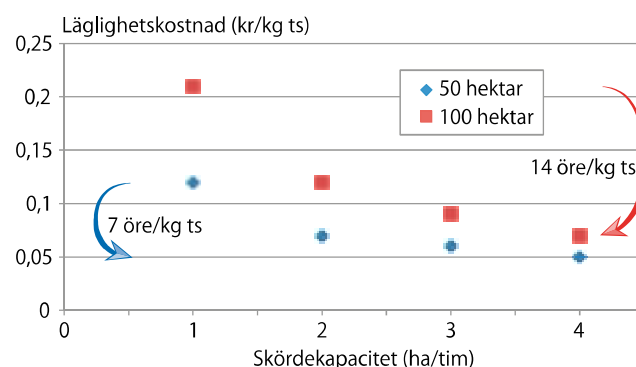

Diagram 1. Vid en utdragen skördeperiod ökar kostnaderna för sämre foder. När kapaciteten ökar från 1 till 4 hektar per timme minskar lägghetskostnaden med cirka 7 öre per kilo ts för 50 hektar förstaskörd (blå pil) och med det dubbla för 100 hektar skördad förstaskörd (röd pil). Exemplet är beräknat för Götalands mellanbygder.

i vallkedjan?

"När skörden blir utdragen kostar det i lägre fodervärde. När är det värt att investera för högre kapacitet på din gård?"

TRE GODA RÅD

- Uppskatta din läglighetseffekt
- Analysera dina maskinkostnader och räkna på alternativen
- Värdera ditt foder rätt, bra kvalitet ska inte underskattas

Anpassa inläggning

Man får inte glömma att anpassa inläggningskapaciteten i silos efter skördesystemet vilket även bör beaktas vid nyinvestering i silosystem. Vissa gårdar använder äldre silotorn parallellt med nya plansilofack. Tornen måste då fyllas med hjälp

av gårdens egen maskinpark eftersom de har lägre inläggningskapacitet. System med rundbalar för återväxtskördar fungerar också bra i kombination med en kedja med hög kapacitet vid första skörd om utfodringsystemet klara detta. ■

▲ **Kvalitet.** Det högre fodervärdet som en högre vallskördekapacitet innebär, utgör förenklat investeringsutrymme för att öka kapaciteten.

Investeringsutrymme

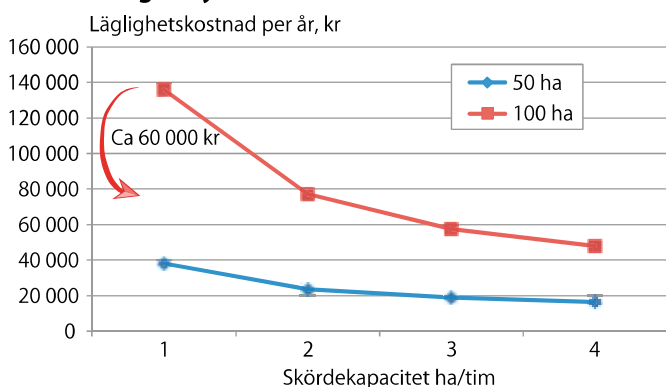

Diagram 2. Skillnaden i läglighetskostnad mellan olika kapaciteter utgör förenklat det investeringsutrymme som finns för att höja skördekapaciteten på gården årligen. Med 100 hektar vall och en kapacitet på 1 hektar per timme kan ca 60 000 kronor årligen investeras för att fördubbla kapaciteten, se pilen. Beräkningen är gjord för tre vallskördar (10 ton ts/ha).

Skördeområde	Sannolikhet tjänligt väder (%)	Läglighetskostnad (kr/ha)	Läglighetskostnad (kr/ha)	
			Skördekapacitet 2 ha/tim	4 ha/tim
Götalands södra slättbygder	52	406	179	
Götalands mellanbygder	53	398	175	
Götalands norra slättbygder	52	413	183	
Svealands slättbygder	54	392	172	
Götalands skogsbygder	55	384	168	
Mellersta Sveriges skogsbygder	50	428	190	
Nedre Norrland	54	391	172	
Övre Norrland	57	371	162	

Vad låg kapacitet kan kosta. I detta exempel mer än halveras kostnaden för sämre foder (läglighetskostnad) när kapaciteten går från 2 till 4 ha/timme i vallskörden. Sannolikheten för tjänligt väder (SMHI:s medeltal över 50 år beroende på plats i landet) påverkar också fodervärdet genom att bestämma hur utdragen skörden blir (läglighetskostnad). Förutsättningar: 100 ha vall förstaskörd, 10 tim skördarbete/dag, 3 dagars förtorkning, skörden startar vid 11,0 MJ, 150 g råprotein/kg ts (=1,35 kr/kg ts). Värdet sjunker sedan med cirka 2 öre per kilo ts per dag.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Skåne, Hushållningssällskapen Skåne, Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärröd
Tel 010-476 20 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annons är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson
Tel 010-476 22 79

Emma Hjelm Tel 010-476 22 81

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Henrik Nätterlund
Tel 019-603 27 13

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 010-476 22 01

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

8 nummer per år för
895 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 010-476 20 00

Grafisk form

Graf&Bild AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto:

Henrik Nätterlund

Utgivningsplan 2016

	Annonsstopp	Utgivn.dag
Nr 1	12 jan	1 febr
Nr 2	23 febr	14 mar
Nr 3	12 apr	2 maj
Nr 4-5	1 jun	20 jun
Nr 6	30 aug	19 sept
Nr 7	11 okt	31 okt
Nr 8	22 nov	12 dec

Staka ut din egen väg

Det här med medeltal kan ibland spela var och en ett spratt. Extra tydligt blir det i artikeln med gödsling till höstraps där den optimala växvägivan varierar mellan 0 och 220 kilo N och försöksmedeltalet hamnar någonstans emellan. Att staka ut sin egen väg och anpassa det man gör till det egna fältet är det enda rätta. Platsspecifikt alltså. Inte ogrundat naturligtvis. Höstkväveupptag som en av tre faktorer för att få fram sin N-nivå ger betydligt bättre rapsnetto.

Hur avgörande det platsspecifika kan vara blir uppenbart i fler artiklar. Den beslutsamme engelsmannen Andrew Ward har tagit upp sin egen envisa kamp mot renkavle.

Trindsäd har blivit trendigt i och med kravet på fokusarealer. Men skörden behöver hamna tillräckligt högt för att inte kantzoner eller trädor hellre ska väljas, menar Marcus Eriksson.

Dessa och många fler artiklar finner du i årets första tidning.

Du är också välkommen att gilla oss på:

www.facebook.com/tidningenarvensis

tidningenarvensis

Emma Hjelm,
Arvensis

Ur innehållet:

- 8 Multiverktyg i svampstrategin**
Nyhet gynnar resistensstrategin
- 10 Rätt skördekapacitet i vallkedjan**
Ger bästa fodervärde
- 12 Flytande gödning**
Maskinslimmad och precis
- 14 Höstrapsens kväveupptag på hösten**
Styr vårens kvävegödsling
- 18 Läs villkor och tjäna pengar**
Hur mycket kan säljas innan skörd
- 20 Välj rätt ekogröda**
Dyrt kväve gynnar trindsäden
- 22 En körning i "one-pass" tillage**
Billigare etablering
- 24 Säker i kontroldjungeln**
Miljötillsyn på djupet
- 28 Nolltolerans mot renkavle**
Så jobbar Andrew Ward i England
- 32 Ärtan och bönans renässans**
Förgröningen ökar arealen

Kontroll-
koll **24**

Rätt ekogröda **20**

Bara en körning **22**